

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

Veu de la Plana

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESOS REGIONALS

SOSCRIPCIÓ

Castelló, al mes..... 0'25 ptas.
Fora, trimestre..... 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

COLÓN, 17, 2.º

Tota la correspondència a la Administració

SE PUBLICA TOTS ELS DISAPTES

No se tornen els originals en cara que no se publiquen

DEL MOMENT

Per ausencia y perque me absorvien altres treballs fa temps que no me he comunicat en els lectors de VEU DE LA PLANA. Huí recomençaré la charla. Tractaré d' aquesta qüestió que responent ab tota fidelitat al títol d' aquest article, porte de cap y completament desorientat al Govern, al Parlament y al Pòble.

Me referixch com haurá adivinat el lector al debatit problema Catalá, y no es que tingue d' enredrós el tal asunto cosa alguna no, ans al contrari, del coneiximent y solució del problema están suficientment asesorats els directores de la política espanyola, pero homens de poca acció y menys ideals, preferixen ans que activar y evolucionar les qüestions polítiques d' eixar estes a merces de rencors y antagonismes y he ací que un problema sustancial y eminentment patriòtich que mes que catalá es espanyol, se convertix gracies al estat de coses creat per lo centralisme e incapacitat dels governs qu' havem tingút, en una lluita fratricida en que tornen a renaixer les pugnes entre 'ls interesos tradicionals de les distintes regións, posant de manifest la grand torpea comésa en l' organització del poder central y requerint ab urgencia en be de tots una reforma enérgica si es que se desitje una pau y armonia entre les distintes regións espanyoles.

No podem mirar nosaltres esta qüestió sinse sentirmos arrastrats per aquesta innovadora anyorança que se plantetje en Catalunya, lamentant ab tota l' ánima, que hiaguen extraviats que de principis com lo centralisme que hi ha en lo camp especulatiu han sigút tan discutits com fracçats en lo terreno práctic,

vullguen oblidar en sa ceguera al reconeiximent d' aquest, baix lo imperi de la força com si se tractare d' algo fundamental y necessari pera la vida del Estat.

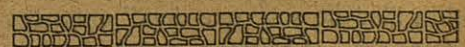
Per altra part, lo plantetjament de la nacionalitat catalana y com consecuencia llógica el reconeiximent oficial de sa llengua y autonomia política, ha fet qu' alguns timorats veren en aquest, un moviment cavernós y antipatriòtich, sens tindre en conter que les raons y circumstancies que se degueren avans pera la injusta abolicó d' aquells drets no feu altre que la despòtica voluntat real acrecentá cada día mes donades les teories y principes que dominaven en aquell entonces y que poch a poch se concentraren en les regies mans, totes les funcions que per drét y naturalea li corresponien al cos social. Pero huí que hi ha no podrie dir Lluís XIV «El Estat soch yo» puix les corrents lliberals modernes han arrancát la suberania de les grades del trono pera depositarla si no per los mateixos procediments, si en identichs fruits y resultats en un estat centralizador, desgraciadament, per no cuidarse de remoure les injustes atribucions vinculades en aquell y que servien de norma pera traçar les que té l' Estat actual, han produit com a consecuencia, donada la torpe acoplació realçada, un estat tan despòtich y detentador dels drets regionals, com podrie sero el propi reinat de Felip V.

Si avans els monarques emplearen la força pera humillar y oprimir les regións impossibilitant son just y natural desenrollament económic y polítich, el Estat actual si té que respondre a esta savia lliberal y de-

mocrática que alimente les corrents modernes, sols podrá mantindre aquelles lligasses invocant la missió tutelar pero cuand les regións com Catalunya se manifesten capacitaes pera desenrollarse económica y políticament no pot, ni deu haver lloch a esta ingerencia abussiva y tan sols resoldrém el asunto en justicia formant un Estat en lo que capie, paregut a Suíça, Estats Units y Austria Húgría etc., puix apart de donarse en éstes, casi els mateixos elements y circumstancies que se revelen en lo nostre, tindrem la forma que respón millor, als principis que precedixen la organització dels estats moderns, y al caracter y antecedents de la diversitat nacional espanyola.

No hi ha que recelar massa en el principi de nacionalitat a la constitució de un Estat, puix may éstos han tingut per basse generalment la unitat nacional, si no la voluntat comú adquirida per un mateix fi, uns propis interesos y sobre tot un desig vehement de constituir esta unitat política; així es que al Estat l' incumbix fomentar esta comunitat d' interesos procurant no rompre la unitat espiritual, entre els seus subdits, puix de lo contrari podrá fer per la força, vasalls, pero difícilment formarà espanyols, y sols concedint l' autonomia a les regións complirà y obtindrà l' Estat, esta unitat farta y volguda que tots desitjem.

VINATEA.

IRLANDA

Havent llegit l' article escrit per «Argos» en el número 11 de VEU DE LA PLANA, no puch menys qu' oferir el següent comentari a lo que diu

eixe senyor. O, millor dit, vullch presentar als lectors del periòdich l' història verdadera de lo que ha passat dins d' Anglaterra e Irlanda estos últims 30 anys, para qu' ells mateixos puguen juçgar si te raó o no te raó lo que diu l' esmentat escriptor.

Fins l' any 86 del sigle passat els dos partits polítichs anglesos, o sigan el Liberal y el Conservador, tenian una sola política irlandesa-la de la repressió de tots els sentiments nacionalistes d' eixe país. Y en conseqüència, vist que lluitaven contra un poder tan unit y formidable, els irlandesos no sabien mes remey qu' oposar la força a la força; y, cuand han segut inútils tots els seus esforços per guanyar l' independència per mig del arbitri de les armes, han seguit un sistema verdaderament espantós de crimens polítichs y agraris, per debilitar aixina, si fora posible, la potestat del opresor. Pero en el dit any 86, Gladstone, el noble quefe del gran partit liberal anglés, després d' estudiar eixe asunt filantròpicament y ab la magnánima característica del seu genit, va proposar al partit que acavaren per sempre la cruel política de la repressió y de la coerció y que concediren a Irlanda una especie d' autonomia (o siga l' «Home Rule») que, encara que no fóra l' independència que volien alguns dels extremistes, a lo manco fora una reforma prou radical per satisfacer els desitjos lilegítims de la gran masa del poble agraviat. Pareix mentira l' efecte d' este canvi de política introduïda per Gladstone y acceptada ya per la majoria del seu partit. En lloch dels nubols espessos de la desesperança va començar a brillar l' estrèl-la de la dolça esperança en el cor irlandés. Y de repent, com si fora per un miracle, van cesar tots els crimens polítichs y agraris qu' havien per molts anys desolat la pobla illa: de sort que dend' entonces fins ara, el número anual de tots estos crimens may s' ha vist arribar a 5 (si no m' enganye) en tota Irlanda aon avans hi havia varios millers cada any de homicidis, asenats, incendis, mutilació de cavalls y altres animals de ganao y per terme mig algunes 5.000 cartes amenaçadores.

Pero era una cosa proposar eixa reforma y una altra ferla efectiva. El sabi y heróich Gladstone va morir sense tindre l' alegria de vore sa idea realçada. Lo que sí va vore, era una verdadera unió de cors entre les democracies angleses e irlandeses, quines, gracies a la seua brillant direcció, ya cada día s' aproximaven espiritualment y anaven comprenent qu' els seus interesos eren identichs. Va morir adorat per eixes democracies, ya fetes germanes reconciliades, la anglesa lliurada de la política brutal de l' opressió y de la persecució, la irlandesa renovada per el nou evangeli d' esperança y paciència, curada de son sistema bárbaro de crimens vengadors. Després de lo mort de Gladstone el partit liberal anglés no vacilá ni un moment puix baix la direcció sucesiva dels seus valents quefes Harcourt, Campbell-Bannerman y Asquith, sigué lluitant infatigablement per vencer a les legions de la tiranía, compostes ara del partit conservador antich, dels liberals dissidents (perque un tal Chamberlain ab una part considerable del partit liberal havia negat conformarse en el nou programa de Gladstone y havia passat als conservadors) y dels elements britanichs que habiten en el Nort d' Irlanda y que s' oposaven mes fanàticament que tots a l' idea de «Home Rule».

Y ¡cuant costá la lluita! ¡28 anys de velar y de treballar contra 'ls enemichs de l' emancipació! ¡28 anys de guerra política, en primer lloch per obtindre una majoria en la Cámara baixa (dels Comuns) y en acauant per vencer l' oposició cruel de la Cámara alta (dels Lords). Allí el partit dels dèspotes tenia sempre una majoria d' alguns 450, contra 50 liberals: y com tots eixos Senadors son vitalicis y cuand moria un pare sucedia son fill sens elecció popular, els enemichs del progrés han pogut rechaçar totes les reformes proposades per la Cámara baixa, cuand ha manat allí una majoria reformista formada de liberals, anglesos y nacionalistes irlandesos. Va costar a estos aliats 19 anys obtindre una majoria prou forta en la Cámara dels Comuns, per deixar ells formar un Govern Liberal efectiu y

9 anys mes en subjugar l' oposició de la Cámara dels Lords, cosa que tan sols conseguiren tras d' un esforç titánich, llevant als Lords son dret de rechaçar lleys aprobaes pels representants del pòble, y aixina tampoch eixos Senadors o sigan els Pars, no s' hagueren rendit si Mr. Asquith en el nom del rey no haguera amenaçat nomenar 500 nous pars per donar una majoria efectiva als liberals en la Cámara alta també.

Llavorss sí, se rendiren tement encara mes la pèrdua del seu prestigi social que no les odiades reformes qu' el Govern liberal exigia. Aixina es que d' eixa manera, després de 28 anys de lluita tremenda e incesant, entr' altres lleys aprobaes, esta del «Home Rule» va declarar-se un fet també. Y fora imposible dir quins s' alegraven mes d' este triunf, els liberals o els irlandesos. Eren una cosa ya.

Y ara els lectors d' este article poden juçgar si es veritat o no lo que diu «Argos» en son primer paragraf, que lo Govern anglés era obligat a concedir l' autonomia a Irlanda.

Pero també diu que va aplaçar seguidament l' aprobació de la lley. Assó tampoch es veritat. Era lley aprobada ya pel Rey y tot. Lo que va fer era aplaçar l' aplicació de la lley; y feya aixó ab el ple consentiment dels seus nobles aliats, els Nacionalistes irlandesos. Y vorem perque. Cuand els conservadors de la provincia Ulster en el norte d' Irlanda van vore que l' «Home Rule» era inevitable, van amenaçar apelar a les armes avans de consentir en l' aplicació de la nova lley a la seua regió; y efectivament van formar un eixerçit voluntari de alguns 100.000 homens, a quins un número grandíssim dels conservadors anglesos van prometer que passarien armats a Irlanda pera ajudarlos si haguera motiu. Aixina resultá qu' el Govern ab la lley d' autonomia aprobada, veyá el país amenaçat d' una guerra civil, la quina naturalment devia tratar d' evitar. Pero com precisament llavors s' ha promogut la guerra internacional europea, el Govern ab plé acord dels nacionalistes, va aplaçar fins el fi del conflicte, la vigencia de

la nova llei; y assò per previndre una confusió interna que haguera segut desastrosa.

Y ara en l'última hora ha succehit la rebelió de Dublin. En ella no ha pres part ningú dels reconeguts quefes nacionalistes: al contrari, Mr. Redmond, parlant en el nom d'este partit, de quin ha segut cap molts anys, ha denunciat la revólta com l'obra de locos, de persones sens caràcter y de traidors contra 'ls verdaders interesos d'Irlanda. Y es veritat; ha segut l'obra d'una societat secreta y de un tal Sir Roger Casement; pero may han tingut estos la simpatía de mes de una fracció insignificant dels habitants d'Irlanda. Per eixemple, cuand Casement va anar a Alemanía para buscar reclutes d'entre 'ls mils de prisoners irlandesos allí, encara que li ajudaban els oficials alemans, sols 57 consentiren acompanyarle. Ademés, es digne de notar que Mr. Redmond ha rebut telegramas dels Presidents de societats irlandeses de Australia, Nueva Zelandia, Africa del Sur y atres llocs, deplorant la revolta com una locura y aprobant la seua condenació d'ella. No hauria segut aixina fa 40 anys; si llavors Anglaterra haguera tengut guerra ab una potencia europea, tots els irlandesos del mon sancer s'hagueren alçat contra ella; pero ara no; ara no pot ser, porque, gracias a l'obra reconciliadora de Gladstone, hi ha amistat y confiança entr' els dos paisos, es dir, parlant generalment, y esta unió de cors va fentse mes fòrta cada día. Es veritat que hi ha molts enemichs entre 'ls conservadors (y d'estos els pijors son els de la provincia d'Ulster mateixa); pero son vençuts; may alçarán mes lo cap per davant dels eixercits units de les democracies angleses e irlandeses.

«Argos» manifeste sa simpatía per els belgues. Fa, bé; pero olvide qu'estos extremistes irlandesos, alçantse ara s'han fet aixina enemichs de Bélgica. No senyor; el Govern anglés, en ofegar esta rebelió, ha seguit lluitant per la llibertat y en fer esto ha tingut l'aprobació de l'immensa majoría dels irlandesos mateixos y de totes les democracies del mond.

Lo mateix tingué que fer la República Francesa en 1871, cuand va reprimir als comunistes; y alló va costar 20.000 vides, mentres lo d'ara no ha costat mes de 1.600 baixes entre morts y ferits de soldats y rebeldes.

Aixina es que, dir com diu «Argos» en son últim paragraf, que Anglaterra ha ofegat en sanch la tentativa de l'emancipació d'Irlanda es manifestar que 's molt poch enterat de l'opinió pública irlandesa y que no coneix tampoch l'esperit del gran partit lliberal anglés; no lo coneix, no; puch dirli qu'este partit, o siga la democracia anglesa, no te mes que intencions benévoles per a la democracia irlandesa y, com no ha faltat may a sa paraula, tampoch faltará ara; lo avans posible s'empenyarà que se concedisca a Irlanda el «Home Rule» qu'ella tant vol. Son esperit es l'esperit de Deu.

WALTER RIDGE.

En lo número 11 de VEU DE LA PLANA aparegué un article titulat «Irlanda» que nosaltres traduirem de la notable revista «La Semana». Llavors per error d'ajust no figurá el nóm de la revista. Ara publicuém esta réplica de nóstre ben volgut amich Walter Ridge, pera que veja el públich nóstra imparcialitat.

N. de la R.

La cuestió Catalaná

De nou torna a plantejarse en el Parlament la cuestió catalana. Exposarem el sentir d'un periodiste independent sobre este tema. La cuestió catalana es, en sons mes amples ralles, el problema de tota Espanya. No hi ha que apelat a conceptes ardorosos y agrésius del patriotisme cuand se parle de les aspiracions catalanes. Fer el joch a polítichs confusionistes y trapaceros seria corejar ses protestes mentiroses d'amor a la Patria y ses invectives contra quins no senten tal amor a la manera arcaica y profitosa qu'ells ho senten. No, mil vegaes no. Si els chillaors habituals del Parlament parlen de patriotisme, sapiam, ans que res, de quin patriotisme se tracta y medim previa y cuidadosament qu'

es lo que Espanya deu —poch o molt— a tals monopolizadors y defensors del patriotisme.

Y no confundixca Catalunya una grey de discurseadors professionals ab el resto dels espanyols.

El resto dels espanyols está ansiós de les mateixes reivindicacions, del mateix resurgiment, de la mateixa vida nòva que Catalunya. Ab aixó queda expresat fàcilment quina es l'aspiració suprema de la política catalana. Fa ya molts anys, trenta o cuarenta, que Valentín Almirall publicá un follet «España tal cual es». L'obra de Almirall, contitueix una aspra y minuciosa crítica de les costums polítiques espanyoles. Cuand hui, en Catalunya, en Barcelona, se reproduixen eixes censures, els que'n Madrit, periodistes y oradors, se juçguen depósitaris del patriotisme, clamen escandalizats. Pero eixes crítiques de Almirall son, en Castella, no en Catalunya, en Madrit, no en Barcelona, uua fóna, sòlida, castiça tradició. Eixos crítichs son una tradició desde qu'els grands autors clàsichs del sigle XVII les han iniciat d'un modo incisiu y brillant. Son una tradició després, transcurrida una centuria, en un Cadalso y en un Feijóo. Son una tradició, mes tart, en Larra, que ha dit d'Espanya, es dir, del Estat espanyol, dels polítichs espanyols, de la administració espanyola, coses que no serán may sobrepujaes per els mes agressius catalanistes. Son una tradició, finalment, en Costa y en tots sons parcials y seguidors.

Pero ¿qué més? Un grand polítich conservador, el fundador de la moderna doctrina conservadora espanyola, Cánovas del Castillo, necessita ser defés de l'acusació d'antipatriotes que ses agudes crítiques d'Espanya li guanyaven. Se sòl citar ara al autor dels «Problemas contemporáneos». Mos plau esta resurrecció espiritual del ilustre polítich; en sons discursos y sons actes se poden apendre moltes lliçons, Cánovas, diém, necessita ser exculpat del reproje de antipatriota. Fon sa abogad defensor En Joan Valera, en el discurs qu'este escritor llixqué en l'Acadèmia de Ciències Morals en l'acte de pendre possessió del silló

vacant per mort de Cánovas. «Moltes persones pugueren acusar a Cánovas y no poques l'acusaren —día Valera— del pobre concèpte que de sa nació se suponia que formava. L'acusació, ab tot, fon injusta. Amor no lleva coneiximent. Coneixer y fins declarar les faltes del objecte amat no implica que 'l amor se convertisca en indiferencia o en menyspreci. A voltes, el patriotisme, per son mateix ardor y vehemencia, nos mou a llançar contra la Patria generoses injurietes a fi de punjarla ab punjós estimul, alçarla de sa postració y portarla a nòva y gloriosa vida. Per molt mal que Cánovas pensara y fins diguera de sa Patria, jamay haguera anat com anaren en ses duríssimes reprensions y en ses sàtires y castichs no pochs insignes y apassionats italians, com Parini, Leopardi y Rosetti.

Al plantejarse, una volta mes la cuestió catalana, deuen tindres presents estes prevencions discretíssimes de Valera. No arguix bona fé, ni rectitud, ni propòsit, conciliador el pèndre una frasse ardorosa en son sentit malévolo y avies. Ni estarà tampoch dins dels llimits d'una lícita polèmica el que d'unes paraules pronunciaes per algùn secuac extremat del regionalisme se vullga induir y sentar una norma general de conducta y un propòsit preestablit. ¿Qui s'atrevirá en el Congrés a alçarse pera parlar de separatisme? De discursos tan mediocres y torpes com el del Sr. Bergamín en el Senat no pot ferse solidari, sens mengua desdòr y menypreu, un partit que ara invoca la memoria de Cánovas. ¿Qui s'atrevirá en el Congrés a parlar de separatisme y de designis torts y siniestres per part de Catalunya? Cuand apoyantse en les dures crítiques al Estat espanyol, a la política espanyola, fetes per catalans, òse algún incriminar antipatriotisme al regionalisme catalá, tingas en conte— com acavem de fer notar —qu'eixes censures, queixes e imprecacions tenen un abolengo lluntá e ilustre y han segut, mes propament, corroboraes fins per homens tan patriotes y ortodoxos com l' antich quefe del partit conservador. Y després, considérese bè, consideren cuants es-

colten o lliguen estes incriminacions de separatisme, que podrá donarse en el curs de la historia el cas— que 'n Espanya no occurix— d'una regió que vol segregarse del Estat a que perteneix, pero que hi ha un separatisme mes terrible y destructor qu' este, el separatisme callat, lent, permanent, difus, d'aquells que, sent els directors de la nació fan ab ses corrupteles, sa falacia, sa indelicadea, sons torpes manejos, sons enganys, sa infecunda charla, que la masa del ciudatans, desesperantçats vajen sentint una profònda tristor al pensar en sa Patria.

AZORÍN.

(De A B C.)

La fé del pòble

Ya quant lo Sol no cremava espolsantme la poca modorra que 'l dormir p' el vespre produix, vaig manpendre el camí de la alquerieta cual propietari es un senyior d'anima que sent la passió mes pura per les coses del seu pòble.

En lo trayecte de mon paseig, un nugol grand envoltá l'astre lluminich deixant l'ambient pres deombres que convidaven a reposar els passos. Arriví, y com no trovara al amich vollgut, suponent, no estaria molt separat de mí, vaig pendre asiento en lo pedrís del emparrat. En l'horta havia gran silenci, conreant la quietud del paradisiach aposent, lo que animant l'esprít jove, puguera condolir-lo. El cordonet de fum del meu cigarro dibuixava en l'espai figures fantástiques. Me posí a llegir un llibre, el del nostre Virgili y que sa musa delicá en manetes marfilenques sarpeja quant l'indagues, les cordes sedoses de nostra sensibilitat. Llorente.

En entusiasme llegia les cadencioses rimes quant lo meu amich, posant cara filosófica y mirantme fixament, no açertá a dir ni pruna. Creía yo, participant del entusiasme al que me oía per lo que amostranli lo llibre exclamí ¿que li paréix So Vicent?..... Assó son homens, assó... ¡era el unich...!

So Vicent per tota costestació digué—Bé... bé...

Y com me pareguera pòbra sa respòsta vaig insistir en les meues exclamacions alabadores. Ell seguía mirantme y pareixia tindrem llástima y com vullguera tornar a ma llegimenta, l'home, al vore que yo li aniria en mes ponderacions, digué molt seriament,—Mira chiquet, saps lo que te dich, que tots son uns lladres. Desde el primer d' hasta el últim.

¿Pero home?...

Res. Lo que te dich y s'ha acabat. Así el que menys corre vola.

Igual te que pujen uns que pujen altres.

¿No l'entench...?

Yo si que m'entench... De Moliner mudarás... y de Lladre no t'escaparás.

¡Y tant com s'entenía So Vicent!! S'ánima condensava tot lo mes característich de nòstre pòble y ses paraules que al pareixer pecaven de impropies, lligant caps com ells diria, expresaven la desconfiança y el despreci a tot lo que per imposició brutal huí mos regix. Y es que nòstre pòble en pago al calamitós actual present s'ha després de la part santa qu'el personificava La fé.

Una volta en ma casa pensí ¡pobre Llorente...!

Qui no 'm comprega té la parauta.

F. BAIDAL LLOSÁ.

RÁPIDA

La Festa de la Flor

Festa hermosa y humitaria, en la qu'el ánima valenciana de nòstre pòble ens se revèla tan grand y magnánima com es festa d'amor y de pau.

Pera vosaltres encantadores y estimades paisanes meues, qu'en vòstres tendres cors sols anieue el carinyo y amor cap al desventurat, tota la meua admiració per la vòstra plausible actuació en esta festa tan nostra y tan caritativa.

Estich veentvos baix els abradors raigs d'un sol africá vestides

en vòstres millors gales y carregades d'hermoses y bledanes flors qu'escampen sa flairor per l'espai saturantlo de grat perfum, anar afanoses com revoloteig de desinqueta papallona ab la sonrisa asomá a vòstres llabris, al encront ya del mes elegant sinyoret fins lo mes humil trevallador, a fi de canviar pera *els pobres* en vostra paraula fresca y encantadora y refiná coquetería femenil, una flor qu'ells vos paguen en bona moneda ab piaher y admiració, y que

servix pera no fer tan amarga la existencia a d'aquells sers desgraciats que desde lo mes fons de la seua ánima tindrán pera vosaltres paraules de agraïment, y vos colmarán de bendicions.

¡Y quina millor recompensa podrieu esperar!

Si; per sempre beneides y lloades sigau encantadores castelloneses, y que Deu vos pague tan grand obra de caritat.

FERRÁN.

¡INIT!

*¡Fuig el Sol,
per Occident
oculta son disco d'or!
Ya la nit
sombrosa, sombrosa y trista
mos ompli de pena el cór.*

*Ya aquells cants
que Vida entoná
se van apagant... morint...
Fuig el Sol
no hi ha alegria
tot en el mond está trist.*

*Lo mateix
¡Malahit siga!
li passa a l'humanitat:
Fuig el Sol
el Sol d'amor
avergonit y espantat*

*Espantat
al vore al home
lo cruel y bárbaro qu'es;
al mirar
que no ha fet mella
en son ánima el Progrés.*

*Mes aixis
oom la nit passa
y el Sol torna a allumenar,
no ho ducteu
en nostre mond
l'amor tornarà a reinat.*

RAFÉL PARDO.

D'ART

Joventut que triunfa

La premsa de la capital valenciana, dedica en los darrers números de la present semana, grands y mereixcuts elogis a la llavor artística, producte del ingeniós pintor valenciá En Enrich Pertegás, ab motiu de haver decorat en hu dels puestos cèntrichs de la població, el Bar que porta per titol «Bar Champagne».

Nosaltres que coneixem molt de prop la llavor que sempre realicá lo jove dibuixant mos honrem publicant los presents renglons d'admiració y sentim al mateix temps no poder resenyar com se mereix obra tan meritosa y digna d'un temperament com el d'Enrich Pertegás.

El Comité executiu del Palau de les Arts encarregá al jove artiste Arturo Ballester fera el cartell.

Nostre ben volgut amich Ballester ha presentat ya son trevall als senyors que li l'encarregaren y foren els primers que 'l felicitaran per son trevall que segóms noticies, es obra que acredita una firma.

Valguen estes ralles per una felicitació entusiasta desijantli mols mes triunfs dels que ya te arreplegats el jove y notable artiste Arturo Ballester.

COMENTARIS

El día 29 del corrent mes de Juny se cumplixen 209 anys que 'n el *Real Sitio del Buen Retiro* firmá el bogí FELIP V el decret abolint nòstres furs, entre 'lls, el us de nostre idioma.

Pera tal día, y en conmemoració de tan funesta data

VEU DE LA PLANA prepara un número extraordinari, que cridarà poderosament l'atenció.

En lo número vinent donarem mes detalls a nostres lectors.

Havem rebut una invitació pera la Festa de la poesia valenciana que se celebrà en Valencia, lo dumenge passat en el Centre Valencianiste Católich. Agrahim la invitació y sentim no haver pogut anar. Enviem nostre saludo.

Mos permetim dirigirnos al Excelentísim Sr. Governor militar d'esta plaça pera que se servixca disposar que la brillant banda del Regiment toque en la velá de la véspra del Corpus com fi de serenata, el pasodoble titolat «Lo cant del valenciá.» Així esperem se dignará indicarliu al il·lustrat director D. Pascual Asensi per lo cual anticipadament li donem les gracies.

Dies passats varem rébre un atent B. L. M. de lo President de la «Asociación Casiellonense de Caridad,» requerint nostra asistencia a la reunió que la Junta de tal agrupació tenia que portar a efecte en lo espacis saló del Govern Civil d'esta ciutat, baix la direcció acerta y simpática de nostre Alcalde En Joan Pérís.

Nosaltres qu' en jamay, podrem mostrarnos indiferents a tot alló que puga (siga en el ordre de vida que siga), posar lo nom de Castelló al nivell dels pobles mes cults y humanitaris mos sentirem orgullosos per l'atenció y enviarem al objecte de que mos representara a nostre ben vollgut amich y entusiaste nacionaliste En Francesch Baidal.

Nostre representant d'acord en sa valenta convicció cumplí sa encomanda, expresantse ab llenguage valenciá sent respost ab igual forma per lo President Senyor Peris.

La festa «Asistencia a los pobres» qu' es la que en la reunió indicá, se mamprenqué a organitzar, juçgant

per lo entusiasmes qu' estaven les senyores de la nostra aristocracia, ánima de tal festa, será de lo mes lluída.

Després de péndre acords pera el major exit de la festa y de senyalar-la pa el día de Corpus, se decidí que cada societat de las allí congregades tinguera un lloch pa la postulació.

Nosaltres procurarem en nostres forces que lo «de casa» siga la nota simpática de la festa.

En la present semana s' han celebrat en tot Portugal, y en especial en Lisboa, les festes en honor del grand poeta portugués Camoëns autor de «Les Lusíades». Se feu una manifestació en la capital de la República y al front anava el jefe d'Estat. Se pronunciaren discursos en lloança del mes alt dels poetas portugueses universalment conegut y admirat.

Dins de nostra modèstia s' adherim a tan just homenaje saludant fervorosament a tan admirable poeta.

Ha segut motiu de grands comentaris per part de la opinió, el acord de la comissió Provincial de contribuir tan sols en ¡25 PESETES! a la festa dita «*Día de asistencia als pobres*».

A nosaltres que coneixem el panyo, gens mos ha estranyat la conducta dels senyors Diputats, ans al contrari, creem que 's tot un rasgo de *generositat y patriotisme* (en estos dies en que tan se alardeja del matèix) que honre molt als representants del Poder Central.

¡25 PESETES; es donar cavallers!

La Societat D' Aymadors De Les Glories Valencianes, lo «Rat Penat» mos ha enviat en atent B. L. M. un programa anunciador del Jochs Florals que en lo próxim mes de Juliol portará a efecte dita agrupació.

Agrahim ab l'ánima l'atenció y sentim, degut a les condicions del nostre periodich, no poder insertar complet tot lo document com serla nostre gust.

Després de llarga ausencia es entre nosaltres el benvolgut amich en Francesch Avinent. Celebrém el retórn del amich y li donem la enhòrbona per l' éxit de sons exámens.

Després de llarga malaltia ha passat a millor vida la germana major de nostre vollgut amich Batlste Porcar.

Per les virtuts que adornaren en vida a Carmen Porcar sa mort es molt sentida per cuants la conegueren.

Rebrán l'artiste y sa familia nostre sentiment mes profund.

Per Cambó el gran leader
Se proyecta el gran banquete
Asistirá el mond sancer
Haurán discursos primer
Y en lo dinar **Champagnette.**

L' encontrarán a l'40 en l'establiment de Lluís Catalán (El Morito).

Defengau VEU DE LA PLANA y defendreu vostres interesos.

Les millors
MAQUINES
de
COSIR
son les
máquines
"PFAFF"

Pera mes detalls en el número vinent.

Imp. de Joaquín Barberá

Línea de Vapors

TINTORÉ**BARCELONA**

Servici fixo y semanal entre Castelló y Barcelona

PER LO MAGNIFICH VAPOR

FRANCOLI

Travesia rápida.—Llum eléctrica en tot lo barco.—
Telegrafia sens fils. — EXIDES: De Castelló, Dumenge 11
matí. — De Barcelona, Dimats vesprá. La càrrega s' ad-
met en Barcelona, el dilluns; en Castelló, el dimecres.

Pera informes a Domenech Cert S/A, Plaza de la Paz, 3

CASTELLÓ

Paseig Colón, 11.—BARCELONA

RELONGERIA

♦ ♦ DE ♦ ♦

Eduard Parés

GONZALEZ CHERMÁ, 76

Relonges de les millors marques, cadenes, dijes, ulleres y
gafes de totes classes. Gemelos Teatre y camp.

PREUS SENS COMPETENCIA

Drogueria**L' ARAGONESA**

= DE =

:: Lluís Gomez Molinos ::

64, Colón, 64.—CASTELLÓ

Complet surtit en perfumeria del pais y extranjer. Dro-
gues, Colors, Barnisos, Pincells, Artículos fotografichs y ma-
quinaries.

Venta exclusiva de Alcohol SOL y Colonia ESA

Lampares**OSRAM**

A 1'90 Pesetas, de 5 a 50 bujias

Marca wolfram a 1'50 ptes. de 5 a 50

» Madrid a 1'40 ptes. »

Inmens surtit en aparatos pera gabinet, saló y mentjaor

Fornillos, Planches, Cazos y Estufes eléctriques

Complet surtid en material pera instalacions

Lampisteria de PERE FECED

González Chermá, 78

ALS CASTELLONENSSES**CONSUELO CARRIÓN**

Te un inmens surtit de gorres forma (NÓRTON) al
preu modich de 0'75 céntims, hi ha que aprofitar la oca-
sió ara que se presenta y previndres be de gorra.

Tambe te un variat y complet surtit de gorres a 0'55
céntims. No vos engañeu, es la que ven mes barato y
te mes modes que ningú.

Plasa del Rey En Jaime, 31.

Eduardo Viciano

Confecció de manteletes d' estiu de tots
els preus. Gran surtit en adorns pera les
mateixes, en tül y pasamaneria.

Esta casa adapta sons patrons al estil de
cada poble.

Preus specials pera la reventa.

Caballers y Colón.

Insecticida RODRIGUEZ

Contra el Poll-roig, Serpeta, Pulgons, Fumagina, Negreta
y cuants insectes y criptógames ataquen al taronger, lli-
moner, oliveres, pòmeres y demes arbres.

APROBAT son empleo per R. O. de 30 de Giner de 1912.

DEPOSITARI:

En Joseph Vaquer Gomis

Paseig de Morella, 5

CSTELLON

Panyeria y Sastreria

DE

Antoni Soliva

Altes novetats en géneros pera caballer
ressibits pera la present temporá.

Confecció esmerá y preus economichs

Colón, 11.—Castelló

Diu BUSUTIL

que tots els elegants coropen en sa casa. ¿Sabéu per qué?
perque **BUSUTIL** es el que ven mes ba-
rato, te més surtit de modes y se contenta en que el seus
compradors estiguen contens encara que pergue.

Moderna y Lujosa Confiteria y Pastisseria

DE

Vicent Blasco

Especialitat en tortaes «Mokas» ramillets y dolços de
fruita.

González Chermá, 56

URALITA-ROVIRALTA

Piçarra artificial d' amiant y portlant comprimit pera Teulaes, revestiment de parets humides y cel rás.
Planches especials de 120 per 150 centímetros pera cubertes de poca pendent.
Pera preus, mostres y condicions de venta a

ROVIRALTA Y COMPAÑIA. S. EN C.—INGENIERS.—BARCELONA

Depòsit en Castelló a càrrech de J. B. Valls Climent.—Alloza, 135

TOS... TOS... TOS...

Les PASTILLES MONSERRAT curen tóta afecció del sistema respiratori, tos, bronquitis, asma, dengue y catarrros, per crònics que siguen.

Venta en Farmacies y centres de especifichs. En Castelló FARMACIA DE JOAN A. PASCUAL, Gonzáles Chermá, 66

BAR ANGLES

Establiment reformat a la moderna. Servici esmerat. Sopars pera eixides de teatre y cine.
Cerveces y eixarops del país y extrangers.

Dumenge Montesinos

González Chermá, 44

Casa de SANCHO GERMAN

(SUCESORS DE ENRICH TÁRREGA)

Gran surtit en comestibles fins y en tots los géneros necernients al ram de

ULTRAMARINS

Diariament resibim los millors articles indicats pera la present época.

Depositari exclusiu de la Cerveza Petry
36, Plaça de la CONSTITUCIÓ, 36

Sabateria

DE

JAUME GONZALEZ

Calçats de última novetat. Especialitat en el calçat a la mida.

Inmens surtit en calçats de lujo.

20, Ensenyanza 20

Elixir Gomenol Climent

Es el millor antiséptich de les vies respiratories

Curen radicalment els Catarros crònics y aguds. Tos, Bronquitis, Asma, Grippe, Resfriads y totes cuantes enfermetats radiquen en l' aparato respiratori.

Depòsit en Castelló: Victori Aparici, Pi y Margal, 17

BAR FORNOS

Café extra, Vermouth Torino, Eixarops, Licors de les millors marques, Cerveces del país y extrangeres.
Depositari exclusiu del SIDRAL TEIXIDÓ.

Joseph Segarra

G. Chermá, 84 — Castelló

Transports de totes classes

Máquines, calderes, y ferros per tonellaes. Conductor especial y embalaor de mobles.

J. VIDAG Y FIGGS

Pi y Margall, 57 y Obelisco, 8.—Castelló

EDUARDO VICIANO

PAQUETERIA. — MERSERIA — ALTES NOVETATS
Tires bordaes desde 10 céntims vara. Gran surtit en colls «Pierrot» «Olga» y corbates «Nortón».

Caballers 1 y Colón, 20

Llibrería Religiosa-Escolar

DE

FRANCESCH S. SOLER

Nou y modern establiment. Material de dibuix y escriptori. Llibres de texto pera escoles y demás objectes ab la matjor economía posible.

5, Colón, 5

Gorreria

= DE =

CONSUELO CARRIÓN

Inmens surtit en gorres a 0'60 ptes.
Gran varietat en tota classe de gorres.

Plaça del Rey En Jaume, 31

BASAR DE FERRETERÍA Y QUINCALLA

Especialitat en objectes pera regals y de peixca.
Lo millor surtit en palmitos pera la present época.

Emili Martí.—Colón, 27

Automóvils Castellonesos d' Alquiler || Garage: Lluís Vives y E. Viciano

Construcció, alquiler y reparació de BICICLETAS. Automóvils de propietat.
Grands facilitats, casilles independents, llavaor y fosos. Stock Michelin.

RUSSELL ECROYD NEILD

Nou y grand taller, Lluís Vives, 12 al 20 y Escultor, Viciano 14 al 26.—CASTELLÓ

